

Innehåll

Bedömningsmatriser	sid. 2
Ramar och regler för betygssättning	sid. 11
Hela eller delar av kunskapskraven	sid. 11
Betygsstegen B och D – ”till övervägande del” kan se olika ut för olika elever	sid. 11
Första betygssättningstillfället – höstterminen i årskurs 6	sid. 12
Terminsbetyg	sid. 12
Speciella förutsättningar för ämnet slöjd	sid. 13
Att tänka på vid bedömning och betygssättning	sid. 13

Det här bedömningsstödet i slöjd kan användas av både lärare och elever för att förtydliga och ge exempel på vad som kan vägas in i bedömningen och hur bedömningen kan gå till. I materialet finns matriser som ger exempel på elevprestationer på de olika nivåerna A, C och E. Bedömningsstödet kan med fördel användas som underlag vid studiedagar och vid sambedömning. Det kan också användas som underlag vid utvecklingssamtal och för att visa och motivera hur elevens kunskaper ligger till.

Utöver det här materialet finns ett motsvarande bedömningsstöd för årskurs 9. Syftet med bedömningsstöden är att främja en likvärdig bedömning och därmed en likvärdig betygssättning i slöjd.

Det är viktigt att alla elever får information om mål och kunskapskrav i undervisningen såväl före som under arbetets gång i varje skolämne. När ett betyg är satt har eleven och vårdnadshavaren rätt att få information om skälen för det aktuella betyget. Även för sådana samtal – inför, under och efter undervisningen – kan bedömningsstödet vara ett lämpligt underlag.

Bedömningsmatriser

I materialet sammanförs olika delar som är väsentliga vid bedömning och betygssättning. De långsiktiga målen och kunskapskraven för betygsstegen E, C och A är direkta citat från Lgr11:s kursplan i slöjd. Texten som utvecklar progressionen genom värdeorden är huvudsakligen hämtad från kursplanens kommentarmaterial.

De exempel som finns med i matriserna är utvecklade för bedömningsstödet och utgör därmed inte en del av den nationella läroplanen eller kursplanen för slöjd. Exempelen i bedömningsstödet syftar till att utveckla förståelse för vad som skiljer elevernas kunskaper åt på de olika nivåerna A, C och E och hur dessa kunskaper kan visa sig. Det är viktigt att poängtera att de utgör just exempel och inte anger förväntan eller hur det ska vara styrande. Anledningen till att exemplen i de flesta fall utgörs av olika slags slöjdarbeten på de tre nivåerna A, C och E, är risken för att exemplen annars kan uppfattas som särskilt lämpliga arbeten och därmed styra undervisningen. När, hur och inom vilka uppgifter eleverna arbetar med kursplanens centrala innehåll, för att utveckla de förmågor som ligger till grund för bedömning och betygssättning, är den enskilde lärarens beslut.

Bedömningsstödet ger utrymme för varje lärare att komplettera med egna lokala exempel som kan förankras hos eleverna för att skapa delaktighet och förståelse. Tänk på att exempel, nationellt gemensamma eller lokala, kan riskera att bli styrande på ett oönskat sätt. Eleverna behöver veta att de är just exempel och att det finns många olika sätt att visa att de uppfyller kraven för de olika betygsstegen.

Vid betygssättning i årskurs 7 rekommenderas att detta bedömningsstöd för årskurs 6, kombineras med motsvarande bedömningsstöd för årskurs 9. Skillnaden mellan kunskapskraven i årskurs 6 och årskurs 9 beskriver den förväntade kunskapsutvecklingen mellan dessa årskurser, och utgör därmed underlag för bedömning och betygssättning i årskurs 7 och 8.

Långsiktigt mål:

Förmågan att formge och framställa föremål i olika material med hjälp av lämpliga redskap, verktyg och hantverkstekniker

1A

	E	C	A
Del av kunskapskrav för årskurs 6	Eleven kan på ett enkelt och delvis genomarbetat sätt formge och framställa enkla slöjdföremål i olika material utifrån instruktioner.	Eleven kan på ett utvecklat och relativt väl genomarbetat sätt formge och framställa enkla slöjdföremål i olika material utifrån instruktioner.	Eleven kan på ett välutvecklat och väl genomarbetat sätt formge och framställa enkla slöjdföremål i olika material utifrån instruktioner.
Progression	Uttrycken enkelt , utvecklat och välutvecklat används för att ange med vilken kvalitet eleven formger och framställer slöjdföremål. Begreppet enkelt används alltid för att ange graden av komplexitet och inte för att ange att något är lätt att göra.		
Exempelvis	Elevens formgivning sker med sparsam bearbetning av materialet. Till exempel brädans ursprungliga bredd och tjocklek behålls och avgör formgivningen.	Elevens formgivning sker genom bearbetning av materialet utifrån önskad funktion och/eller uttryck. Till exempel brädan bearbetas för att anpassas till det önskade.	Elevens formgivning sker genom val och bearbetning av materialet utifrån önskad funktion och/eller uttryck. Till exempel det önskade styr val bräda och bearbetning av den.
Eget exempel			

Långsiktigt mål:

Förmågan att formge och framställa föremål i olika material med hjälp av lämpliga redskap, verktyg och hantverkstekniker

1B

	E	C	A
Del av kunskapskrav för årskurs 6	Eleven kan på ett enkelt och delvis genomarbetat sätt formge och framställa enkla slöjdföremål i olika material utifrån instruktioner.	Eleven kan på ett utvecklat och relativt väl genomarbetat sätt formge och framställa enkla slöjdföremål i olika material utifrån instruktioner.	Eleven kan på ett välutvecklat och väl genomarbetat sätt formge och framställa enkla slöjdföremål i olika material utifrån instruktioner.
Progression	Uttrycken delvis , relativt väl och väl används för att ange graden av underbyggnad – hur genomarbetat elevens sätt att formge och framställa slöjdföremål är. Underbyggnad handlar om stöd i fakta och sakförhållanden men också om logiken i resonemanget.		
Exempelvis	Tillfälligheter snarare än kunnande på hantverksområdet, styr elevens formgivning och framställning.	Eleven har ett gott kunnande på hantverksområdet, som utnyttjas i formgivning och framställning.	Eleven har stort kunnande på hantverksområdet som utnyttjas och påverkar kvaliteten på formgivning och framställning positivt.
Eget exempel			

Långsiktigt mål:

Förmågan att formge och framställa föremål i olika material med hjälp av lämpliga redskap, verktyg och hantverkstekniker

1C

	E	C	A
Del av kunskapskrav för årskurs 6	I arbetet med några hantverkstekniker kan eleven använda handverktyg, redskap och maskiner på ett säkert och i huvudsak fungerande sätt.	I arbetet med några hantverkstekniker kan eleven använda handverktyg, redskap och maskiner på ett säkert och ändamålsenligt sätt.	I arbetet med några hantverkstekniker kan eleven använda handverktyg, redskap och maskiner på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
Progression	Uttrycken i huvudsak fungerande och ändamålsenligt , används för att ange hur utvecklad elevens förmåga är att bland annat välja, använda och kombinera strategier, metoder, verktyg och redskap.* *I denna del av kunskapskraven är kraven desamma för betygsstegen C och A.		
Exempelvis	Till exempel borra i trä med lämplig bormaskin och med arbetsstycket fastspänt, och med hänsyn till säkerhetsföreskrifter. Till exempel klippa ut en mönsterdel i ett tyg med lämplig sax och genom att följa markerade linjer.	Till exempel borra i en metallplåt med lämpligt borr och hastighet, efter att först ha markerat borrarstället med en körnare, och med hänsyn till säkerhetsföreskrifter. Till exempel genom att nåla fast delar till ett plagg med varandra och kombinera hand- och maskinsömnad på ett lämpligt och säkert sätt.	Till exempel borra i en metallplåt med lämpligt borr och hastighet, efter att först ha markerat borrarstället med en körnare, och med hänsyn till säkerhetsföreskrifter. Till exempel genom att nåla fast delar till ett plagg med varandra och kombinera hand- och maskinsömnad på ett lämpligt och säkert sätt.
Eget exempel			

Långsiktigt mål:

Förmågan att välja och motivera tillvägagångssätt i slöjdarbetet utifrån syftet med arbetet och utifrån kvalitets- och miljöaspekter

2A

	E	C	A
Del av kunskapskrav för årskurs 6	Utifrån syftet med slöjdarbetet och någon miljöaspekt väljer eleven tillvägagångssätt och ger enkla motiveringar till sina val.	Utifrån syftet med slöjdarbetet och någon miljöaspekt väljer eleven tillvägagångssätt och ger utvecklade motiveringar till sina val.	Utifrån syftet med slöjdarbetet och någon miljöaspekt väljer eleven tillvägagångssätt och ger välutvecklade motiveringar till sina val.
Progression	Uttrycken enkla , utvecklade och välutvecklade anger med vilken kvalitet eleven motiverar olika ställningstaganden och val. Enkla motiveringar kännetecknas ofta av att de är allmänt hållna och baseras mer på subjektiva värdeomdömen än på utvecklade argumentationer. Mer utvecklade motiveringar kännetecknas av att de väger in flera olika aspekter och baseras på allt mer tydliggjorda argumentationer och tankegångar.		
Exempelvis	Elevens val och motiveringar görs utifrån tillfälligheter. Till exempel "Jag valde tyget för att jag såg det i lapplådan, så blev det återvinning också".	Eleven gör medvetna val och motiverar dessa genom hur hon/han tänkt eller ur flera olika aspekter. Till exempel "Jag valde glassförpackningen som gjutform för att den hade en form jag gillade och lagom volym, då blev det dessutom återvinning".	Eleven gör genomtänkta val och motiverar dessa genom hur hon/han tänkt och ur flera olika aspekter. Till exempel "Jag jämförde olika färgkombinationer som dels skulle passa ihop med varandra och dels med min mobil. Att nästan alla delar kommer från lapplådan gör mobilfodralet resurssnålt".
Eget exempel			

Långsiktigt mål:

Förmågan att välja och motivera tillvägagångssätt i slöjdarbetet utifrån syftet med arbetet och utifrån kvalitets- och miljöaspekter

2B

	E	C	A
Del av kunskapskrav för årskurs 6	Eleven kan i slöjdarbetet bidra till att utveckla idéer med hjälp av erbjudet inspirationsmaterial.	Eleven kan i slöjdarbetet utveckla idéer med hjälp av erbjudet inspirationsmaterial.	Eleven kan i slöjdarbetet utveckla idéer med hjälp av erbjudet inspirationsmaterial och sådant som eleven själv har sökt upp.
Progression	Uttrycken bidra till att utveckla och utveckla används för att ange hur självständigt och med vilken kvalitet eleven kan utveckla idéer med hjälp av erbjudet inspirationsmaterial. "Att bidra till" innebär att graden av självständighet är låg. Uttrycket " sådant som eleven själv har sökt upp " som gäller för den högsta betygsnivån syftar på det långsiktiga målets "förmåga att välja". Progressionen går därmed från att med låg grad av självständighet bidra till idéutveckling, via en högre grad av självständighet, till att självständigt söka ytterligare material eller källor för idéutveckling.		
Exempelvis	Eleven följer de exempel läraren använder, eller gör oreflekterat som någon kamrat.	Eleven tar utgångspunkt i erbjudet inspirationsmaterial och utvecklar idén vidare.	Eleven tar utgångspunkt i erbjudet inspirationsmaterial och söker själv upp kompletterande inspirationsmaterial eller källor.
Eget exempel			

Långsiktigt mål:

Förmågan att välja och motivera tillvägagångssätt i slöjdarbetet utifrån syftet med arbetet och utifrån kvalitets- och miljöaspekter

2C

	E	C	A
Del av kunskapskrav för årskurs 6	Under arbetsprocessen bidrar eleven till att formulera och välja handlingsalternativ som leder framåt.	Under arbetsprocessen formulerar och väljer eleven handlingsalternativ som efter någon bearbetning leder framåt.	Under arbetsprocessen formulerar och väljer eleven handlingsalternativ som leder framåt.
Progression	Uttrycken i fetstil i kunskapskraven ovan används för att ange hur självständigt och med vilken kvalitet eleven kan formulera handlingsalternativ. Att eleven bidrar till att formulera något innebär att kraven på självständighet är låga. Nästa nivå innebär att eleven klarar av att formulera handlingsalternativ, men att dessa behöver någon form av bearbetning för att fungera. På den högsta betygsnivån formulerar eleven självständigt handlingsalternativ som fungerar utan bearbetning. Kunskapskravet syftar på det långsiktiga målets "att välja och motivera". Det är kvaliteten i elevens formulering – till exempel muntligt, i text eller genom en skiss eller modell - som ska bedömas, inte resultatet av handlingsalternativet i sig.		
Exempelvis	Under arbetsprocessen konstaterar eleven efter instruktion från läraren: "Då ska jag alltså göra så här...?"	Under arbetets gång föreslår eleven ett sätt eller en åtgärd som därefter preciseras tillsammans med läraren: "Kan jag på något sätt borra många mindre hål i en cirkelform istället, eftersom det inte finns något borrar med tillräckligt stor diameter?"	Under arbetets gång föreslår eleven själv ett sätt eller en åtgärd, vilket kan stämmas av med läraren: "Borde det inte fungera att göra mallar av alla delarna till mobilfodralet i papper och sedan vika in kanterna och lägga till sömsmän, för att få rätt storlek på läderbitarna när jag skär ut dem?"
Eget exempel			

	E	C	A
Del av kunskapskrav för årskurs 6	Eleven kan ge enkla omdömen om sin arbetsinsats och hur den har påverkat slöjdföremålets kvalitet.	Eleven kan ge utvecklade omdömen om sin arbetsinsats och hur den har påverkat slöjdföremålets kvalitet.	Eleven kan ge välutvecklade omdömen om sin arbetsinsats och hur den har påverkat slöjdföremålets kvalitet.
Progression	Uttrycken enkla , utvecklade och välutvecklade , används för att beskriva hur utvecklad förmåga att utvärdera något som eleven visar. Med enkla omdömen avses då att omdömena grundar sig på basala analyser, är övergripande till sin karaktär och har tydliga inslag av subjektiva värderingar. Mer utvecklade omdömen grundar sig på djupare analyser och de är mer specifika till sin karaktär. De kännetecknas också av att värderingarna är sakliga snarare än subjektiva.		
Exempelvis	Till exempel "Jag har kämpat väl och hållit på länge med min kanin, och därför blev också resultatet bra".	Till exempel "Arbetet med kopparskålen var svårt i början. Dels att veta hur hårt och tätt jag skulle slå, dels att veta när det var dags att värma upp materialet för att få det mjukare igen. Men för att vara första gången tycker jag skålen blev riktigt bra".	Till exempel "Mitt armband blev bra men det syns i vilken ända jag började. I början var det svårt att veta hur hårt jag skulle dra åt makraméknutarna. Jag borde ha provat och lärt mig tekniken innan jag började med själva armbandet för då hade det blivit jämnare".
Eget exempel			

	E	C	A
Del av kunskapskrav för årskurs 6	Dessutom tolkar eleven slöjdföremåls uttryck och för då enkla resonemang om symboler, färg, form och material.	Dessutom tolkar eleven slöjdföremåls uttryck och för då utvecklade resonemang om symboler, färg, form och material.	Dessutom tolkar eleven slöjdföremåls uttryck och för då välutvecklade resonemang om symboler, färg, form och material.
Progression	Uttrycken enkla , utvecklade och välutvecklade används för att ange kvaliteten på elevens resonemang. Mer utvecklade resonemang kan innefatta flera olika kopplingar, längre resonemangskedjor eller en avvägd balans mellan detaljer och helhet.		
Exempelvis	"Eftersom vi skulle göra något som förde tankarna till skog och natur valde jag att måla lådan grön och tovade en svamp som jag satte på skåpsluckan".	"Eftersom temat var skog och natur gjorde jag en barkyta på skåpsluckan genom att limma fast bitar av bark. De andra delarna av skåpet målade jag i olika bruna nyanser för att det skulle gå bra ihop med barkbitarna och förstärka skogskänslan".	"Utifrån temat skog och natur ville jag föra tankarna till en bit trädstam. Därför försökte jag skapa en barkyta som såg rundad ut på skåpsluckan. I underkant av skåpsluckan har jag målat årsringar. Jag har också använt lite grå ull för att symbolisera mossan".
Eget exempel			

Ramar och regler för betygssättning

Läraren ska vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Det är alltså inte bara de kunskaper som eleven visat den aktuella terminen, utan fram till och med det tillfället då betyget sätts som ska beaktas. Det är viktigt att lärarens underlag för betyget bygger på varierade bedömningsformer och prestationer gjorda vid flera tillfällen. Inget enskilt moment, till exempel en enstaka slöjduppgift eller ett enskilt prov, kan utgöra hela underlaget för bedömningen i ett ämne.

Eftersom kunskapskraven anger vilka kunskaper som krävs för olika betyg i slutet av årskurs 6 och i slutet av årskurs 9 behöver du som lärare göra en bedömning av vilken kunskapsnivå som är rimlig att begära av eleven för ett visst betyg vid de olika betygstillfällena före och efter betygssättningen i slutet av årskurs 6 och 9. Hela betygsskalan kan användas vid varje betygstillfälle och högsta betyg ska vara möjligt att få redan vid det första terminsbetyget.

Hela eller delar av kunskapskraven

Bedömning av elevens kunskaper, till exempel höstterminen i årskurs 6 eller i årskurs 7, inriktas mot de delar av kunskapskraven som rör det undervisningen har behandlat. Detta gäller alla gånger terminsbetyg ges. Det kan innebära att vissa delar av kunskapskraven inte tas med i bedömningen en viss termin för att undervisningen under terminen inte har behandlat detta område. Som en följd av detta kan till exempel betyget C för en elev på en skola, jämfört med betyget C för en elev på en annan skola, baseras på delvis olika underlag på grund av att undervisningen på skolorna haft olika inriktning. Detta är inget anmärkningsvärt utan ett resultat av lärarens friutrymme och elevers delaktighet i undervisningens planering och genomförande.

Däremot ska terminsbetyget på våren i årskurs 6 och slutbetyget i årskurs 9 grundas på hela kunskapskravet på alla skolor och för alla elever. Det är därför viktigt att eleven ges möjlighet att arbeta med varierande uppgifter och på olika sätt. Undervisningen behöver sammantaget inriktas mot slöjdämnet fyra långsiktiga mål och alla de förmågor som uttrycks i kunskapskraven.

Betygsstegen B och D – ”till övervägande del” kan se olika ut för olika elever

Kunskapskraven för betygen D och B är inte preciserade. Dessa betygssteg grundar sig på vad som anges i kunskapskravet för betygen under och över. Underlaget för betygen D och B kan se olika ut för olika elever. En elev uppfyller vissa delar av kunskapskravet för det överliggande betyget medan en annan elev uppfyller andra delar. Båda eleverna kan bedömas uppfylla det överliggande betyget till övervägande del. Eftersom ”till övervägande del” är en bedömning som kan se olika ut från elev till elev kan dessa kunskapskrav inte preciseras vare sig på nationell eller på lokal nivå. Vid bedömningen av ”till övervägande del” gör läraren en helhetsbedömning av de kunskaper eleven visar jämfört med överliggande kunskapskrav. I jämförelsen identifierar läraren vilka delar av kunskapskraven som eleven uppfyller och om elevens kunskaper sammantaget uppfyller kravet på ”till övervägande del”.

Första betygssättningstillfället – höstterminen i årskurs 6

Första gången eleverna får betyg är i slutet av höstterminen i årskurs 6. Detta bedömningsstöd behandlar kunskapskraven som gäller för de olika betygsstegen i slutet av årskurs 6, alltså andra gången eleverna får betyg. Det innebär att nivån på kunskapskraven som ligger till grund för det första slöjdbetyget är något lägre i förhållande till de fastställda kraven som gäller en termin senare, i slutet av årskurs 6. Hela betygsskalan kan användas vid varje betygssättningstillfälle, även första terminen i årskurs 6.

Om läraren exempelvis bedömt att en elevs kunskaper vid första betygssättningstillfället i slutet av höstterminen i årskurs 6 motsvarar betyget C, och eleven fortsätter att utvecklas på samma sätt terminen därefter, så kommer eleven att få ett C i betyg bägge terminerna i årskurs 6.

Terminsbetyg

För terminsbetyg gäller enligt Skollagen att: ”När betyg sätts innan ett ämne har avslutats, ska betygssättningen bygga på en bedömning av de kunskaper som eleven inhämtat i ämnet till och med den aktuella terminen”. Det är alltså elevens sammantagna kunskapsnivå vid varje tillfälle då betyg sätts som ska ligga till grund för terminsbetyget.

Det här bedömningsstödet tar utgångspunkt i kunskapskraven i slutet av årskurs 6. Det finns ett motsvarande bedömningsstöd som behandlar kunskapskraven för slutet av årskurs 9. Tillsammans kan de bägge bedömningsstöden användas när terminsbetyg ska sättas. Du som lärare avgör varje termin från och med höstterminen i årskurs 7 vilken kunskapsnivå och progression som är rimlig för eleven i relation till de olika betygsstegen.

Utifrån vad undervisningen behandlat varje termin efter årskurs 6, är det slöjdlärares uppgift att avgöra hur långt i kunskapsutvecklingen eller progressionen i kraven från årskurs 6 till kraven för årskurs 9, som eleverna ska ha kommit för de olika betygsstegen. Detta kan ske genom att som lärare ställa sig frågan: ”Hur långt är det rimligt att eleven kommit i sin kunskapsutveckling i årskurs 8, i relation till de kunskapskrav som gäller för årskurs 9, och med hänsyn till det undervisningen behandlat på området?” Därmed förväntas en elev inte uppfylla de specificerade kunskapskraven, exempelvis för betyget ”C” i årskurs 9, redan i årskurs 8 för att då erhålla betyget ”C”. Kraven för betyget ”C” i årskurs 9 motsvarar heller inte med automatik kraven för ett högre betyg än ”C” i årskurserna före årskurs 9.

Progressionen mellan de olika betygsstegen (angivna genom värdeorden i fetstil i kunskapskraven) gäller även i årskurserna 7 och 8. Exempelvis krävs att eleven kan ge ”utvecklade motiveringar till sina val” för C-nivå i alla årskurser. På motsvarande sätt krävs ”enkla motiveringar”, respektive ”välutvecklade motiveringar” för nivåerna E respektive A i samtliga årskurser. Skillnaden mellan kraven för C-nivå i de olika årskurserna ligger i kvalitet, djup och innehåll i de ”utvecklade” motiveringarna.

Ett annat sätt att exemplifiera ovanstående är kunskapskravet som omfattar ”elevens förmåga att utveckla idéer”. Kunskapskraven för E, C och A är identiska för årskurserna 6 och 9. Även bedömningsstödens exempel är desamma. Genom att kunskapskravet syftar på det inspirationsmaterial eleven utgår ifrån, ligger progressionen i lärarens sätt att utifrån kursplanens centrala innehåll låta elevernas uppgift utgå från en lägre, lättare eller mindre komplex nivå i årskurs 6 jämfört med årskurs 9.

Speciella förutsättningar för ämnet slöjd

Slöjd är ett ämne, med en kursplan innehållande långsiktiga mål och kunskapskrav. Även om man väljer att organisera slöjdundervisningen utifrån en uppdelning av materialen är det elevens kunskaper i relation till slöjdamnens hela kursplan som ska ligga till grund för betyget i slöjdamnet. Detta gäller såväl terminsbetyg som slutbetyg. Om eleven har mött flera lärare i sin slöjdundervisning sätter dessa lärare tillsammans betyget i slöjd. Om undervisningen är organiserad så att eleverna alternerar mellan materialen under olika terminer ska betyget inte vara ett medelvärde av elevens kunskaper i de olika materialområdena.

De lärare som mött eleven i dennes slöjdundervisning måste tillsammans bedöma elevens kunskaper i relation till kursplanens mål och kunskapskrav. Om en elev exempelvis visat sig uppfylla kraven för betyget C i textilslöjdsundervisningen, men inte nått längre än till betyget E i samma del av kunskapskraven i trä- och metallslöjden, då motsvarar elevens kunskaper betyget C i slöjd. En elev behöver alltså inte visa samma kunskaper vid arbete i alla material för att uppnå ett visst betyg. Alla elever ska i sin slöjdundervisning under årskurserna 1-3, 4-6 respektive 7-9, ha mött alla delar i kursplanens centrala innehåll, vilket inkluderar att ha arbetat i såväl metall som textil och trä.

Skriftliga prov och läxförhör är vanligt förekommande bedömningsunderlag i grundskolan. I slöjdamnet är dessa former för bedömning mindre lämpade i relation till en stor del av kunskapskraven. Många av de förmågor som bedöms vid betygssättningen, exempelvis ”använda verktyg”, ”välja handlingsalternativ som leder framåt”, och ”pröva kombinationer av hantverkstekniker och material”, är förmågor som framträder under elevens arbete. Som slöjdlärare behöver du därför också grunda din bedömning för betygssättning på observationer och handledningssituationer under arbetets gång, inte enbart på produkt eller resultat - även om resultat inte enbart syftar på det färdiga slöjdarbetet utan också kan avse elevens dokumentation, utvärdering eller redovisning.

Om bedömningsstödet används för att bedöma enskilda slöjdarbeten eller projekt är det viktigt att tänka på att alla delar i kunskapskraven knappast kan stå i fokus eller inkluderas i alla slöjdarbeten. Bland annat därför är det viktigt att elever och lärare inför ett arbetsområde eller uppgift är överens om målsättning och vilka delar av kunskapskravet som därmed är aktuella. De delar av kunskapskraven som berörs lite eller inte alls i ett arbetsområde, bör istället ges utrymme och stå i fokus i ett annat arbetsområde.

Att tänka på vid bedömning och betygssättning

Kursplanens kunskapskrav beskriver vilka kunskaper som krävs för betygsstegen A, C och E. Det finns alltid en fara för att helheten i en sådan profil försvinner när kunskapskraven bryts ned i delar som här i bedömningsstödet. Den samlade kunskapsprofilen för respektive betygssteg är det som utgör kursplanens kunskapskrav. Bedömningsstödet är ett sätt att förklara och utveckla de ingående delarna. I kursplanens kommentarmaterial uppmärksammas risken med detaljerade kunskapskrav:

Alltför detaljerade kunskapskrav skulle även kunna ge oönskade effekter vid betygssättningen. Enstaka detaljer i kunskapskraven som eleven inte motsvarar, skulle kunna leda till att eleven inte uppfyller kunskapskravet i sin helhet. Innehållet beskrivs därför ofta med sammanfattande uttryck i kunskapskraven

Kommentarmaterial till kursplanen i slöjd, s. 20.

Värdeorden i kunskapskraven (orden i fetstil som skiljer de olika betygsstegen åt) är gemensamma i många ämnens kunskapskrav. Det är därför viktigt att lärare i olika ämnen gemensamt ger eleverna möjlighet att förstå innebörd och skillnad mellan de olika värdeorden, exempelvis ”enkla – utvecklade – välutvecklade”, samt vad detta innebär i varje enskilt ämne i förhållande till aktuellt kunskapskrav. Detta bedömningsstöd är ett av flera sätt att tillsammans med eleverna förklara och utveckla förståelse för innebörden av de olika värdeorden i ett slöjdspecifikt sammanhang.

Betygssättningen kan beskrivas som en summering av elevernas kunskaper och förmågor. För att ge varje elev bästa möjliga förutsättningar att utveckla de förmågor som ligger till grund för betygssättningen utifrån kunskapskraven är det viktigt att som lärare klargöra syfte och kunskapskrav inför varje uppgift eller arbetsområde. Visa och klargör för eleverna vad de ska göra, vad de ska lära sig, och på vilket sätt bedömning sker. Det ger eleven möjlighet att sätta sig in i kunskapskraven och kännetecknen på kvalitet, d.v.s. att förstå de kvalitativa skillnaderna som beskrivs med hjälp av värdeorden och som skiljer kraven mellan olika betygsstegen.

Varierade bedömningsformer

För att sätta så rättssäkra betyg som möjligt är det viktigt att variera bedömningsformerna. En elev kan komma mer eller mindre till sin rätt och visa sina kunskaper beroende på vilken bedömningsform hon eller han ställs inför. Elevernas motivation och förståelse för vad som bedöms och hur detta sker, kan öka om eleverna tillåts vara med och påverka bedömningsformerna.

Lärarens bedömningsunderlag utgår från till exempel observationer av elevens arbetsprocess och resultat, elevens processdokumentation, lärarledda diskussioner, det färdiga slöjdföremålet, elevens redovisning och lärarens egen dokumentation. Portfolio erbjuder såväl elever som lärare många olika sätt att dokumentera och kan därigenom utgöra underlag för bedömning.

Med varierade bedömningsformer ökar också säkerheten i lärares bedömning av varje elevs kunskaper. Det är viktigt att eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper i förhållande till samma kunskapskrav på olika sätt. Exempelvis kan en elevs förmåga att motivera sina val visas muntligt, visuellt eller skriftligt, det kan ske inför, under eller efter genomfört arbete, och det kan göras för läraren, kamrater eller hela elevgruppen.

Sambedömning

När flera lärare, till exempel en textilslöjdlärare och en trä- och metallslöjdlärare, sambedömer en elevs kunskaper ökar förutsättningarna för att betygssättningen ska bli likvärdig. I de fall slöjdundervisningen delas upp mellan flera lärare utifrån olika material, är det både en förutsättning och en styrka att elevens båda lärare sätter betyget tillsammans.